

Ернст ЈИНГЕР

АФРИЧКЕ ИГРЕ

Задивљујуће је како се фантазија, слично грозници чији се зачеци издалека наговештавају, увлачи у паш живот и све више га запоседа. На крају пам уобразиља изгледа као стварност, а као сап изгледа свакодневица у којој се крећемо зловољно, као глумац који је побркао улоге. Онда долази тренутак у којем се презасићеност обраћа разуму и тражи од њега да пронађе излаз.

Због тога је мала реч »побеђи« за мене добила посебан призив, јер о некој одређеној опасности која би могла да се оствари, није ни било речи – не узимајући у обзир честе и, последњих недеља, претеће оптужбе наставничког особља које ми се обраћало као месечару.

»Бергеру, Ви спавате, Бергеру, Ви сањате, Бергеру, Ви не знате о чему се ради«, понављали су као песмицу. Моји родитељи, који живе на селу, добили су већ неколико оних познатих писама која почињу речима »Ваш син Херберт...«

Све ово је било више последица, него узрок моје одлуке, било је у зајамном дејству са том одлуком и убрзавао је. Месецима сам живео у некој врсти скривене побуне која у оваквим околностима једва може да остане скривена. Више нисам ни учествовао у настави. Уместо тога сам седео удубљен у афрички путопис који сам прелиставао испод клупе. Када би ми било постављено неко питање морао сам најпре да пређем све оне пустиње и мора пре него што од себе дам неки знак живота. У ствари, био сам присутан само као представник неког далеког путника. Такође сам волео да изађем из учионице, изговарајући се изненадном слабашћу и да шетам испод дрвећа у школском дворишту. Ту сам маштао о појединостима мога плана. Разредни старешина је предузео претпоследње средство васпитања. Био сам »кажњен непримећивањем«, сматрао ме је ваздухом. То је био лош знак који више није користио казни, био је знак колико сам ја заиста био одсутан. Мени је било пријатно ово издвајање, необраћање пажње на мене. Оно је створило око мене празан простор у коме сам несметано могао да се посветим припремама.

Постоји неко време у коме нешто што је пуно тајни срцу изгледа достигну само просторно, само оно што је белим мрљама приказано на карти и у коме нас све што је тамно и непознато не привлачи довољно. Дуга, занета сањарења за време мојих ноћних шетњи по градском

бедему, толико су ми приближила далеке земље, да је изгледало да ми је потребна само она коначна одлука па да уђем у њих и уживам у њиховим лепотама. Реч »прашума« је за мене значила живот којем са шеснаест година не може да се одоли, живот који треба да се посвети лову, потрази за пленом и ретким открићима.

Постало ми је јасно да усамљена башта у горњем току Нила или у Конгу лежи скривена. И пошто се чежња за таквим местима убрајала у најнеиздржљивије, почео сам да смишљаам низ лудих планова да се приближим областима великих грехова, спаваће болести и људожерства. Размишљао сам о ономе што би вероватно свакоме пало на памет: да се на брод увучем као слепи путник, као морнарски почетник, као путујући занатлија. На крају сам се сетио да ступим у легију странаца и да па овај начин дођем бар до више хваљене земље, да бих затим, на своју руку, ушао њену унутрашњост. Наравно, пре тога бих морао да учествујем у неколико битака, јер ми је звиждање метака изгледало као музика из највиших сфера, нешто о чему сам само могао да читам у књигама, а да још и учествујем у томе за мене је изгледало невероватно.

Био сам спреман да дам све на свету да ме, као Фауста, чаробни плашт однесе до Еквадора. Али, легија странаца не припада мрачним силама које треба призивати и тражити на раскрсницама да би се са њима склопио пакт. Она је морала негде да постоји. У то сам био сигуран, јер сам у новинама често читао извештаје о посебним опасностима, немаштини и свирепостима. Ни неки вешти шеф рекламе не би могао да смисли ништа боље да би привукао типове мог кова. Дао бих све да ми се приближи један од таквих који младе људе врбују, опијају и одводе и који причају анђеоским језиком. Ипак ми се таква могућност чинила невероватном за наш успавани, мирољубиви градић у долини Везера.

Чинило ми се да само треба да пређем границу и да на тај начин учиним први корак из уобичајеног у неуобичајено. Сматрао сам да ће све чудесно, сва она богатства из књига бити достижна на сваком кораку ако се буде имало храбрости да се удаљи од уобичајеног – привлачна спага ће бити већа ако се више буде ишло у сусрет томе.

Није ми било непознато да у сваком стању постоји увек нешто што је веома тешко и да за његово савладавање није довољна само празна мисао. Наравно, када бих увече пре спавања мислио о томе чинило ми се да нема ничег лакшег и једноставнијег него да се одмах обучем, одем на станипу и ускочим у први воз. Али, чим бих покушао да се покренем, осећао сам да ме притиска нека оловна тежина. Мучио ме је овај несклад између бескрајних могућности сањарења и незнатних мера за њихово остварење. У мислима сам без проблема био у стању да пређем сва беспућа, а у стварности ми је било теже да купим једну обичну карту, пего што сам мислио.

Ако неко ко није вичан скакању стоји на високој скакаоници, осећа се велика резлика између неког ко жели доле и неког другог који се томе противи. Ако ти не успе покушај да себе ухватиш за крагну и башиш доле, онда се нуди други излаз. Он се састоји у томе да самог себе надмудриш тако што се заљуљаш на самој ивици даске, све док изненада не будеш присиљен на скок. Осећао сам да у мојим покушајима да

учиним први корак у свет авантуре нема препреке са стране и да је једина препрека мој страх. Мој највећи непријатељ сам у овом случају био ја сам, што значи, особа која је више волела да проводи време са књигама и да замишља своје јунаке како се крећу опасним пределима, него да сама крене у ноћ и малгу и ради оно што раде њени јунаци.

Али, ту је био још један, дивљи дух који ми је шанутао да опасност није никаква представа у којој се ужива из сигурне столице, и да постоји неки сасвим другојачији осећај када се уђе у њену стварност. Тај други дух је покушавао да ме извуче на позорницу.

При овим скривеним размишљањима увек би ме било страх свих захтева који су ми се постављали. Такође ми је недостајала и обдареност за практично. Мучила ме је помисао на све оне мале ствари које су неопходне да би се отишло. Као и све сањалице, прижељкивао сам Аладивову чаробну лампу и прстен Цудара рибара, помоћу којег су могли да се зачарају духови.

Са друге стране ме је свакога дана притискала досада, као смртноснови отров. Изгледало ми је потпуно немогуће да могу нешто да »останем« – и сама та реч је била против мене. Од хиљаду занимања које постоје, изгледао ми је да ни једно није за мене. Некад су ме привлачила сасвим једноставна занимања, као рибар, ловац, или дрвосеча, али од кад сам чуо да су шумари постали нека врста рачуновођа и да више раде са оловком него са пушком, а да се рибе хватају из моторног чамца, одустао сам од тога. Недостајало ми је мало самоуздања, а оним разговорима које родитељи обично воде са својим одраслим синовима о изгледима различитих занимања, присуствовао сам као неко ко треба да буде одређен за поправни дом.

Из дана у дан се увећавала одбојност према свему што је корисно. Читање и сањарење су били против-отрови, али области у којима је деловање било могуће, изгледале су ми недостижно далеко. Тамо сам замишљао одважно мушко друштво чији је симбол, логорска ватра. Да будем примљен међу њих, да упознам само једног јединог човека који је достојан уважавања, за то бих дао сав углед који може да се стекне у оквиру и изван четири факултета.

Сматрао сам да се измирење са животом може наћи само ако се окрену леђа легитимном уређењу. Наравно, моји узори су се образовали по мери шеснаестогодишњака, који још не зна разлику између јунака и авантуристе и који чита лоше књиге. Ипак сам био толико здрав да сам наслућивао да се изванредно налази са оне стране социјалне и моралне стеге која ме је окруживала. Због тога нисам желео да останем проналазач, револуционар, војник или неки добротинитељ човечанства, иако је то својствено за ово животно доба. Мене је много више привлачила област у којој до изражаја долази борба природних сила, чиста и без интереса.

Сматрао сам да то стварно постоји и то нешто сам сместио у тронски свет чији шарени појас окружују плаве, ледене кане полова.

Одломак из романа *Афричке шире*, издавач Deutscher Taschenbush Verlag, München, 1987.

ЕРНСТ ЈИНГЕР

Рођен 1895. у Хајделбергу.

Са непуних 18 година бежи од куће и пријављује се у француску легију странаца. У северној Африци проводи пет недеља. Тај боравак му је послужио као инспирација за роман *Афричке игре*, објављен 1936.

Године 1914. завршава матуру и пријављује се у армију као добровољац. Рат проводи на западном фронту, у Француској. Због јунаштва је одликован највишим немачким орденом.

У Паризу проводи II светски рат.

Студирао је природне науке и филозофију. Од 1925. живи као слободан писац.

За свој књижевни рад добио је 1982. Гетеову награду града Франкфурта.

Дела: *Челичне олује*, *Радник*, *На мраморним литицама* (преведено код нас), *Пешчани сат*, *Одважно срце*, *Стаклене њеле*, *Eumswil*, *Гордијев чвор*, *Есеји*, *Дневници* итд.

Превод са немачкој језика
ГОРДАНА МИЛИВОЈЕВИЋ